

Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17062>

Özet

Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i (AÇEDFÖ), ast?m te?hisi konmu? çocuklar?n ebeveynlerinin veya birincil bak?c?lar?n?n, çocuklar?n?n ya?ad??? ev ortam?ndaki alerjen kontrolü ve uygun ev dizayn? hakk?ndaki fark?ndal?k düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, ev ortam?n?n ast?m semptomlar? üzerindeki potansiyel etkilerini azaltmaya yönelik bilgi ve davran???lar? de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, sekiz ayrı alt boyuttan oluşmakta olup, toplam 23 maddeden meydana gelmektedir.

Ölçe?in geli?tirme çalışması, Muradiye Aldem ve Emine Geçkil tarafından gerçekleştirilmiş ve 2019 yılında yayımlanmıştır. AÇEDFÖ, 5'li **Likert ölçe?i** formatında derecelendirilmiştir (1= hiç önemli değil - 5= çok önemli). Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri, ölçe?in ast?ml? çocuklar?n ev ortam?ndaki risk faktörleri hakk?ndaki fark?ndal??? ölçmede güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Ast?m, **ast?ml? çocuklar**, ev dizayn?, alerjen kontrolü, fark?ndal?k ölçe?i, psikometri, çevre kontrolü.

Yazarlar

Muradiye Aldem, Emine Geçkil

Amaç

Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i'nin temel amacı, **ast?ml? çocuklar?n** semptomlar?n? tetikleyebilecek veya ?iddetlendirebilecek ev içi çevresel faktörler konusunda ebeveynlerin veya bak?c?lar?n bilgi ve uygulama düzeylerini sistematik olarak de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle Türkiye bağlamında, ev içi alerjenlere ve çevresel risklere yönelik fark?ndal???n belirlenmesi ve buna dayalı eğitim programlar?n?n geli?tirilmesi için bir temel sağlamaktadır.

Ölçek, sekiz spesifik alanda (antialerjen ürün kullanımı, polen kontrolü, e?ya kontrolü, parfüm kontrolü, hal? kontrolü, nem kontrolü, nevresim kontrolü ve hayvan kontrolü) ebeveynlerin ne kadar dikkatli ve bilgili olduğunu ortaya koyarak, sa?lık profesyonellerine özgül müdahale alanlar?n? belirleme imkanı sunar.

Yapı

AÇEDFÖ, çevresel kontrol ve ast?m yönetimi arasındaki ilişkiyi ölçen çok boyutlu bir yapıdır.

temsil eder. Ölçek, ev ortam?ndaki potansiyel tetikleyicilere kar?? ebeveynlerin gösterdi?i fark?ndal?k ve önleyici davran??lar? de?erlendirir. Ölçe?in teorik yap?s?, sekiz ba??ms?z ancak ili?kili alt boyuttan olu?maktadır. Bu alt boyutlar, ast?m tetikleyicileri olarak bilinen ev içi faktörlerin yönetimini kapsamaktadır.

Antialerjen Ürün Kontrolü (3 madde)

Polen Kontrolü (4 madde)

E?ya Kontrolü (4 madde)

Parfüm Kontrolü (3 madde)

Hal? Kontrolü (3 madde)

Nem Kontrolü (2 madde)

Nevresim Kontrolü (2 madde)

Hayvan Kontrolü (2 madde)

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amacıyla yap?lan **faktör analizi** (Exploratory Factor Analysis - EFA) sonuçlar?, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n güçlü oldu?unu göstermi?tir. Faktör analizi sonucunda, Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i, toplam varyans?n %68.281'ini açıklamaktadır. Bu yüksek aç?klanan varyans oran?, ölçe?in temsil etti?i yap?y? yeterli düzeyde kapsad???n? i?aret etmektedir.

Elde edilen sekiz faktörlü yap?, teorik beklentilerle uyumludur ve her bir alt boyutun öz de?eri 1'in üzerindedir. Alt boyutlar?n varyansa katkıları şu şekildedir: Antialerjen ürün faktörü toplam varyans?n %10.406's?n?, polen kontrolü %10.324'ünü, e?ya kontrolü %9.608'ini, parfüm kontrolü %9.402'sini, hal? kontrolü %8.911'ini, nem kontrolü %7.169'unu, nevresim kontrolü %6.679'unu ve hayvan kontrolü %5.782'sini açıklam???tır.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarlılık ve zamana kar?? kararlılık yöntemleriyle incelenmi?tir. İç tutarlılık analizi sonucunda, ölçe?in toplam **Cronbach alfa katsay?s?** .863 olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, ölçe?in maddeleri aras?nda yüksek düzeyde bir iç tutarlılık oldu?unu ve maddelerin ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Ölçe?in zamana kar?? kararlılı???n? de?erlendirmek için **test tekrar test** yöntemi kullanılm???tır. İkinci ölçüm, birinci ölçümden ortalama 15 dakika sonra gerçekleştirilmi?tir. İki ölçüm aras?ndaki Pearson korelasyon de?eri $r = .800$ ($p = .000$) olarak bulunmuştur. Bu yüksek korelasyon, iki ölçüm aras?nda güçlü bir uyum oldu?unu ve ölçe?in zaman içinde tutarlı sonuçlar verdi?ini kan?tlamaktadır. Ayrıca, ölçe?in madde-toplam korelasyon katsayıları 0.26 ile 0.52 aras?nda de?i?irken, ortak faktör varyans? (communality) de?erleri 0.50 ile 0.98 aras?nda de?i?mektedir, bu

da maddelerin genel yap?ya önemli katkıları sağladığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i'nin yapısal bütünlüğünü ortaya koymak üzere yapılan aç?mlayıcı **faktör analizi** (EFA), 23 madde ve 8 alt boyuttan oluşan bir yapıyı desteklemiştir. Bu sekiz faktörlü yapı, Kaiser ölçütüne göre (öz de?erin 1'den büyük olması) tespit edilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre, ölçekteki her bir alt boyut, ast?m yönetimi aç?sından kritik öneme sahip spesifik bir ev içi kontrol alanını temsil etmektedir. Toplam varyansın yaklaşık %68.28'inin bu sekiz faktör tarafından açıklanması, ölçeğin kapsam geçerliğine dair güçlü kanıtlar sunmaktadır. Faktör yüklerinin ve varyans dağılımının dengeli olması, ölçeğin alt boyutlarının birbirinden ayrılan ancak genel fark?ndal?k yapıya katkıda bulunan bileşenler olduğunu göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 8 alt boyut ve 23 maddeden oluşan öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ast?ml? çocukların ebeveynleri veya birincil bakıcıları.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (ebeveynler).

Popülasyon Detayları: Ast?m teşhisi konmuş çocuklara sahip ebeveynler. Detaylı demografik bilgiler için orijinal referansa başvurulmalıdır.

Test Metodolojisi: 5'li **Likert Derecelendirme** (1= hiç önemli değil - 5= çok önemli). Yüksek puanlar, ev dizayn? fark?ndalığının yüksek olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Ast?m, ev içi alerjenler, **çocuk sağlığı**, çevresel fark?ndal?k, psikometri, **güvenirlilik**, geçerlik, faktör analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Muradiye Aldem

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: muradiye42aldem@gmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, 2019 y?I?nda geli?tirilmi? ve yay?mlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Muradiye Aldem ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi, kaynak siteden indirilebilir. Orijinal PDF'e buradan ula??labilir: astimli-cocuklarda-ev-dizayni-farkindalik-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Aldem, M. ve Geçkil, E. (2019). Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i geli?tirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 16(1), 285-300.

Ast?ml? Çocuklarda Ev Dizayn? Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

Ölçek Toplam?: 8 alt boyut ve 23 madde

Antialerjen Ürün (3 m)

Polen Kontrolü (4 m)

E?ya Kontrolü (4 m)

Parfüm Kontrolü (3 m)

Hal? Kontrolü (3 m)

Nem Kontrolü (2 m)

Nevresim Kontrolü (2 m)

Hayvan Kontrolü (2 m)